

JENS RAHBK RASMUSSEN og NILS ARNE SØRENSEN: *Briterne og Europa*. Dansk Udenrigspolitisk Institut (DUPI). København 1997, 161 s., kr. 85.

I 1991 udgav *Den Jyske Historiker* et temahæfte om britisk historie gennem de seneste 300 år: *Rule Britannia – De britiske Øer 1688-1990*. DJH, nr. 54-55 (1991). Fremstillingernes målgruppe var primært faghistorikere med særlig interesse i britisk historie efter *The Glorious Revolution*. (Se Jørgen Sevaldsens anmeldelse i HT 92 s. 193-95). Fraset denne udgivelse, Birgit Nüchel Thomsen og Brinley Thomas' *Dansk-engelsk samhandel 1661-1963* (1966) samt en række af Jørgen Sevaldsens arbejder, er det stadig spredt, hvad der findes af dansk-sproget faglitteratur om nyere (dansk-)britisk historie. Nu har historikerne Jens Rahbek Rasmussen og Nils Arne Sørensen så udsendt en fin lille bog om Storbritanniens forhold til Europa gennem de seneste par hundrede år med hovedvægten på perioden efter 1945. Bogen er skrevet i et let tilgængeligt sprog, og noterne er placeret decent efter hvert kapitel. Fremstillingen er alligevel stofmættet, så der er ganske meget at hente for både faghistorikeren og et bredere publikum. Der er således her tale om en kærkommen og meget inspirerende bog.

Formålet med bogen er at forklare, hvorfor Storbritannien ofte har det så vanskeligt med Europa. Indledningsvis skildres derfor Englands og Storbritanniens forhold til kontinentet gennem et historisk perspektiv. Forfatterne fokuserer her på den engelsk/britiske politiske tradition, modsætningen mellem den liberale og den konservative tradition og det historiske forhold til Imperiet, Frankrig og USA samt disse forholds betydning for Storbritanniens uvilje mod dele af samarbejdet i Fællesmarkedet og senere i den Europæiske Union. Derpå analyseres forholdet til Europa i årene mellem 1945 og 1970. Det udredes, hvorledes man i London i slutningen af 1940'erne blot betragtede Europa som én blandt flere politiske scener, hvor både Imperiet og forholdet til USA blev prioriteret højere. Herefter følger en analyse af Storbritanniens politiske og økonomiske deroute frem til slutningen af 1960'erne, hvor den britiske regering »nærmest tiggede« om optagelse i EF (s. 56). Bogen rummer gennem sin analyse af Storbritanniens vej til EF også forklaringer på Danmarks vej til EF. I de næstfølgende tre kapitler analyserer forfatterne Storbritannien som de tøvende europæere, vejen til Maastricht og endelig følger et kapitel om de britiske regioner og Europa.

Kapitel seks om dansk-britiske politiske, økonomiske, sociale og kulturelle forhold gør bogen særlig spændende for læsere, der interesserer sig for dansk udenrigspolitisk historie. Forfatterne gør her op med den vante forestilling, at det dansk-britiske forhold altid har været tæt og præget af harmoni. Hovedsynspunktet er, at Danmark i 1700- og 1800-tallet i højere grad befandt sig i den tyske kulturkreds end i den angelsaksiske. Englandskrigene i 1801 og 1807-14 opmuntrede til et nationalt modsætningsforhold, der ikke blev forbedret i 1864, hvor mange danskere forventede britisk militær støtte i den anden slesvigske krig – men den udeblev som bekendt. Storbritanniens medvirken ved genforeningen i 1920 øgede dog briternes popularitet, som blev yderligere bestyrket under den anden Verdenskrig. I årene umiddelbart efter krigsafslutningen var stort set alt, hvad der kunne forbindes med Storbritannien yderst populært i Danmark. Dette blev understøttet af en markant britisk kulturel indsats. Forholdet gav dog gnister på det handelspolitiske område. Forskellene mellem nationerne blev påny tydelige i Fællesmarkedet. På områder som EF's landbrugs-, miljø-, energi- og sund-

hedspolitik har landene traditionelt diametralt modsatte holdninger, mens landene har kunnet danne en alliance i modviljen mod øget europæisk integration. I dag er Danmark som bekendt ikke længere det eneste nordiske land i EU. Det har man i Storbritannien reageret på ved at flytte British Councils skandinaviske hovedsæde fra København til Stockholm. Bogen afsluttes med en analyse af de britiske politiske partiers visioner om EU og Storbritanniens fælles fremtid.

Skildringen af det dansk-britiske forhold er mere nuanceret, end det er fremstillet her. Alligevel kunne man spørge, om dette noget skeptiske grundsyn på de dansk-britiske relationer ikke er en kende for dystert. Forfatterens hovedsynspunkt er jo, at det, fra især dansk side, meget positive dansk-britiske forhold under og umiddelbart efter den anden Verdenskrig må betragtes som en parentes i en større tidsmæssig sammenhæng. På det udenrigs- og sikkerhedspolitiske niveau har Storbritannien imidlertid siden begyndelsen af 1800-tallet næsten konstant stået som en potentiel dansk allieret eller beskyttelsesmagt i situationer, hvor Danmark har følt sig truet af sine sydlige og østlige naboer. Forfatterne nævner selv at landene på det handelspolitiske plan traditionelt har tætte bånd, og forfatterne peger da også selv på den danske beundring for England som en teknisk pioner i årene omkring 1800 (s. 128). Sammenlagt tillægger Rahbek og Sørensen imidlertid ikke disse forhold større betydning, når de konfronteres med modsætningerne mellem landene. Fremstillingen af de aktuelle interessemodsatninger i EU virker imidlertid meget overbevisende.

Briterne og Europa er en velkrevet og problematiserende bog, der viser forfatterens fortrolighed med både britisk, europæisk og dansk historie. Fremstillingen er klar og veldisponeret. Bogen bygger på meget omfattende litteraturstudier og i mindre omfang kildestudier i det britiske Public Record Office. Bogens brugsværdi forringes desværre af, at der hverken er et register eller en samlet litteraturfortegnelse. Disse kommentarer rækker dog ikke ved det overordnede perspektiv, at vi nu har en værdifuld samlet dansk-sproget fremstilling af Storbritanniens forhold til Europa gennem de seneste godt to hundrede år.

Rasmus Mariager